

Въпроси около българските названия на някои европейски страни (Беларус, Молдова, Ирландия, Нидерландия, Хърватия)

Pavel Krejčí

Masarykova universita, Filosofická fakulta, Ústav slavistiky, Arna Nováka 1, 602 00 Brno,
Česko (pkrejci@phil.muni.cz)

Abstract

The study concentrates on the problem of dublet forms in contemporary Bulgarian geographical terminology of five states' names. In the case of Belarus and Moldova came to substitution of the older, traditional name (*Белорусия, Молдавия*). In the first case – by a completely new name (*Беларус*), in the second – by a name used in the past, but with a different meaning (*Молдова*). Certain marks of the mentioned method had the attempt to establish the Croatian name of Croatia in Bulgarian (*Хърватска*). The official Croatian institutions went back to the initial project, but the name still exists in Bulgarian, because it is often used by Bulgarian mass media. There is no reason for this, it is just a journalistic stereotype. The competition between the two official names for Croatia (*Хърватия, Хърватско*) is still there, although it seems that in the future the first of them will be the only one to be used, because it isn't in conflict with the Bulgarian word formation model for geographical names of states. In the case of Ireland it came to attempt to stress the difference between *the island* (*Ирландия*) versus *the state on this island* (*Ейре*). The aim was to explicit the relationship *Ирландия = Ейре + Северна Ирландия*. Maybe because of the unfamiliarity of the Irish name of Ireland it didn't happen and so the name from English is used primarily also for the state. With the Netherlands we see usage of the name of a state unit (*Холандия*) for the whole state (*Нидерландия*). It is obvious inaccuracy that is not so serious. It appears only in the spoken language and in written texts of not very big importance. In specialized language publications and encyclopaedias the Dutch state almost everywhere appears with the right name.

I.

След 1989 година, след падането на комунизма, забелязваме промяна в географската карта на Европа: от октомври 1990 вече не съществуват две Германия, а само една – обединена; декември 1991 дефинитивно сложи край на съществуването на Съветския съюз (федерацията, обявена официално през декември 1922), в резултат на което се появяват петнадесет нови държави; от лятото 1991 до пролетта 1992 бяхме свидетели на разпадането на Югославия, в следствие на което се появиха пет нови държави, между които и последният вариант на Югославия – т. нар. „малка“ или „трета“; на 31. декември 1992 се осъществи „погребението“ на последната федерация от комунистическата епоха – на Чехословакия, която беше заменена от две нови славянски държави. Последната държава, която престана да съществува чак в първите години на новото хилядолетие, е гореспоменатата „малка“ Югославия, федерацията на Сърбия и Черна гора, която от март 2002 до юни 2006, т.е. до своя край, официално вече не се наричаше „Съюзна република Югославия“ (сръб. „Савезна Република Југославија“), а просто „Сърбия и Черна гора“ (сръб. „Србија и Црна Гора“), което беше официално потвърдено през февруари 2003. Епилогът на политическите промени на южнославянските територии беше отделянето на Косово (сръбска автономна област с предимно албанско население) от Република Сърбия. Република Косово стана петдесетата европейска държава и седмата държава, появила се след разпадането на Югославия.

С появата на новите държави естествено се появиха и нови географски наименования. Повечето от тях съществуваха и преди големите промени, но не означаваха суверенни държави, а само федерални единици на бившите федерации. Естествено е, че при такова положение въпросните географски наименования не се употребяваха често в международен мащаб и следователно не бяха обект на достатъчно внимание от страна на езиковеди, географи, журналисти и т. н. На това се дължи фактът, че узусът на наименованието на някои нови държави още не е съвсем еднозначен, има определени колебания. В активна употреба срещаме дублетни форми, които нямат никакво функционално оправдание (напр. в случая с Хърватия). От друга страна пък един съществуващ алтернативен термин би могъл да помогне при нужда да изразим разлика между определени близки географски понятия (в случая на Хърватия или Молдова – вж. по-нататък), стига да се установи какво понятие с какъв термин ще се означава и резултатът да навлезе в езикови и географски справочници. Обаче често преобладават терминологични неясности или се разчита на всевъзможни уточняващи атрибути.

II.

В днешна Европа има 50 държави, вкл. Турция, Кипър и трите кавказки държави.¹ 33 техни български имена (т. е. 66 %, две трети) завършват на суфикс *-ия*. 8 имена (т. е. 16 %) завършват на *-а* (Андора, Босна и Херцеговина, Литва, Малта, Молдова, Полша, Украйна, Черна гора). Останалите 9 държави (18 %) имат *други окончания*, от които 6 са съгласна и 3 гласна *о* (Азербайджан, Беларус, Ватикан, Кипър, Лихтенщайн, Люксембург – Косово, Монако, Сан Марино). Дублетни форми намираме у *Беларус* (още *Белорусия*), *Молдова* (още *Молдавия*), *Ирландия* (още *Ейре*) и *Нидерландия* (още *Холандия*). Три форми пък се регистрират у *Хърватия* (освен този топоним и *Хърватско* или *Хърватска*). Първите две държави през последните десет години, т. е. след обявяване на независимостта им, се означават почти винаги с първите посочени форми.

II.1. Беларус х Белорусия

Формата *Беларус* е ново явление, възприето след 1991 година.² Справочниците, издани преди разпадането на СССР, посочват само формата *Белорусия*.³ Същата форма намираме и в един справочник от 2000 година, където срещаме названието “Западна Белорусия”.⁴ Говори се обаче за положението през 1945 година. Новият Чешко-български речник съдържа и двете форми.⁵ На пръв поглед би могло да се каже, че по-старата форма ще се използва при означаване на беларуската държава преди 1991 г. и сегашната форма при означаване на тази държава след горепосочената дата. Действителността обаче не потвърждава това предположение.⁶ Също така в най-новите

¹ На страна оставяме псевдодържавите без по-широко международно признание – Приднестровие, Абхазия, Южна Осетия, Нагорни Карабах и Северен Кипър.

² Виж ВЛАХОВ, С.: Енциклопедичен речник от Авгий до Яфет. София, 1996, с. 217.

³ Виж напр. Кратка българска енциклопедия БАН. Том 1. София, 1963, с. 213; ЧУКАЛОВ, С.: Руско-български речник. Москва, 1962, с. 1134; HORA, K.: *Bulharsko-český slovník*. Praha, 1959, с. 43 и др.

⁴ МАНЧЕВ, К.: История на балканските народи (1918-1945). София, 2000, с. 325.

⁵ ИВАНЧЕВ, С. и кол.: Чешко-български речник в два тома. Том 2. София, 2002, с. 1411.

⁶ Виж напр. у КАРАГЪЗОВ, П.: Някогашните славяни днес. София, 1997, с. 179 /статията е датирана 1993/.

български общи енциклопедии от издателски къщи Труд и Gaberoff Беларус е означавана с новото си име.⁷ Неустойчивост и определена несигурност при въвеждане на новия топоним в този случай потвърждава също така етнонимът – има колебание между традиционното *белоруси*⁸ и новото название *беларуси*⁹. Същото колебание срещаме и у формата на прилагателното име. Четвъртото, допълнено и преработено издание на Андрейчиновия български тълковен речник решава този въпрос така, че формите с *бело-* посочва като остарели и формите с *бела-* като неутрални.¹⁰ Подобно решение виждаме в речника на българския правоговор, правопис и пунктуация на Д. Попов – като основни посочва формите с *бела-*, поред тях пак като вариантни формите с *бело-*. При прилагателното *белоруски* и етнонима *белорусин* вече само препраща към формите с *бела-*.¹¹

II.2. Молдова x Молдавия

При Молдова става въпрос за избиране на една от двете паралелно съществуващи форми.¹² Разликата в значението им обяснява напр. Кратка българска енциклопедия така: *Молдавия* била кратко име на тогавашната Молдавска съветска социалистическа република,¹³ т. е. днешната Република Молдова (*бел. авт.*), докато *Молдова* означавала „феодална държава, съществувала от XIV до XIX век. Създадена е в 1359 на територията на Буковина, Бесарабия и едноименната историческа област (включваща сев.-изт. покрайнини на дн. Румъния – земите между изт. Карпати и реките Прут и Дунав)¹⁴. Според цитираното *Молдова* е име на една историческа територия и също така на феодална държава възникнала през 1359 г., а *Молдавия* – име на една държава-членка на бившия СССР (от 1940 г.), която обхваща североизточната част на Молдова (тази част, която се намира между реките Прут и Днестър и която има и друго наименование *Бесарабия*) и Приднестровие (англ. и рум. *Transnistria* – малка територия край левия бряг на Днестър, която през 1924–1940 г. под название Молдавска автономна съветска социалистическа република и в малко разширена форма беше част от съветска Украйна).

Днешното положение обаче е друго: *Молдова* се използва както за означаване на историческата земя и средновековната феодална държава, така и за наименование на настоящата република. Топонимът *Молдавия* – според моите проучвания на българските медии и научни книги – вече не се използва, въпреки че формата му повече отговаря на българския словообразователен модел за топоними (за разлика от румънската форма *Молдова*) и въпреки че напр. в *Руско-български речник* на Сава Чукалов от 60-те години се среща само той.¹⁵ Изключение между изследваните най-нови български публикации е новият *Чешко-български речник в два тома*. В него

⁷ ТРУД – Българска енциклопедия А-Я. София, 2002, с. 112; GABEROFF – Български енциклопедичен речник А-Я. Велико Търново, 2002, с. 92.

⁸ Виж напр. GABEROFF..., с. 94 или ИВАНЧЕВ, цит. кн., с. 1411.

⁹ Виж напр. ТРУД..., с. 112 или Нов правописен речник на българския език. София, 2002, с. 181.

¹⁰ АНДРЕЙЧИН, Л. и кол.: Български тълковен речник. Четвърто издание, допълнено и преработено от Димитър Попов). София, 2002, с. 56, 57.

¹¹ ПОПОВ, Д. – СИМОВ, К. – ВИДИНСКА, С.: Речник за правоговор – правопис – пунктуация. София, 1998, с. 237.

¹² Виж напр. Кратка българска енциклопедия БАН. Том 3. София, 1966, с. 462, 464, Енциклопедия БАН А-Я. София, 1974, с. 511, 512 или НОРА, цит. кн., с. 422.

¹³ Кратка..., 3, с. 462.

¹⁴ Цит. кн., с. 464; също така Енциклопедия..., с. 512.

¹⁵ ЧУКАЛОВ, цит. кн., с. 1136.

чешките топоними *Moldavsko*, *Moldávie* са преведени като *Молдавия*, *Молдова*, обаче без допълнително уточнение.¹⁶ Опит за семантична „ревитализация“ на топонима *Молдавия* забелязахме напр. в публикацията *Флаговете на страните в света*, където в краткия преглед на историята на Молдова – в частта, която говори за периода на Молдавската ССР – авторът използва именно прилагателното *молдавска*,¹⁷ от което лесно може да се разбере, че географското название на Молдавската ССР би звучило *Молдавия*, не *Молдова*. Можем да кажем, че дистрибуцията на прилагателните *молдавски/молдовски* не е толкова разколебана като при прилагателните *белоруски/беларуски*. В настоящето се среща почти винаги формата *молдовски*, идваща от топонима *Молдова*.¹⁸ Формата *молдавски* като че ли е изгубила смисъл, въпреки че още Попов в своя речник от 1998 г. посочва етнонимни форми *молдавец/молдавка* и прилагателно име *молдавски* за разлика от само етноними *молдавец/молдовка*.¹⁹

Българските форми *Беларус* и *Молдова* са идентични с оригиналните белоруска (*Беларусь*), съответно румънска форма (*Moldova*), т. е. в български език наблюдаваме същия подход като и в английски, където сега се използват формите *Belarus* и *Moldova*, въпреки че по-рано тези страни и там са се означавали като *B[y]elorussia* и *Moldavia*.²⁰ Това, че и в английски език новите форми все още не са съвсем автоматизирани, се вижда в илюстрирания оксфордски речник. В неговия списък на страните в света са посочени само по-старите форми *Belorussia* и *Moldavia*.²¹

III. Ирландия x Ейре

В случая *Ейре* или *Ирландия* забелязахме, че и двата израза се ползват с горедолу еднаква фреквентност. Ирландският топоним *Éire* (ирл. *Éire*), навлязъл в български език вероятно чрез английско посредничество (вж. английските речници, които в английския език включват и ирландската дума *Eire*)²², трябва да означава само независимата Ирландска република, за да се отличи по този начин от названието на целия остров *Ирландия*, включващ и Северна Ирландия – част от Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия.²³ Такова решение точно отговаря на положението с *Eire* и *Ireland* в английски език. Самата енциклопедия обаче не спазва това логично решение, като в историята на държавата (Ейре) включва история на целия остров (Ирландия).²⁴ Историята на *Éire* (в българското и английското възприемане на тази дума) би трябвало да започне едва след Първата световна война (независимостта на Ирландия е обявена на 6. декември 1921).

За това, че узусът е все още разколебан и че топонимът *Éire* все още не е победил конкурента си *Ирландия*, свидетелства и справочникът *Флаговете на*

¹⁶ ИВАНЧЕВ, цит. кн., с. 1422.

¹⁷ ИВАНОВ, И.: *Флаговете на страните в света*. София, 2002, с. 137-138.

¹⁸ Виж напр. *Нов правописен речник...*, с. 508.

¹⁹ ПОПОВ, цит. кн., с. 390.

²⁰ Виж напр. FRONEK, J.: *Anglicko-český / česko-anglický slovník*. Praha, 1998, с. 844, Webster's Universal Dictionary and Thesaurus. New Lanark, 1993, с. 831, 881 или Oxford Advanced Learner's Dictionary. 6th edition. Oxford, 2000, с. 1395, 1396.

²¹ *Illustrated Oxford Dictionary*. Praha, 1999 (v licenci Oxford University Press, Oxford/New York, 1998), с. 978, 982.

²² Напр. Webster's New World Dictionary of the American Language. New York, 1984, с. 196, Webster's Universal..., с. 848, Oxford Student's Dictionary. Oxford, 1989, с. 741 или FRONEK, цит. кн., с. 150; в Oxford Advanced... го няма.

²³ Срв. *Кратка българска енциклопедия БАН*. Том 2. София, 1964, с. 528.

²⁴ Цит. кн., с. 272.

страните в света, където ирландската държава е посочена като *ИРЛАНДИЯ (Eйре)*, т. е. предимството се дава на *Ирландия*.²⁵ Новият правописен речник предлага само *Ирландия*.²⁶ Причините, поради които в българския език е било позволено да се приеме един топоним с доста нестандартна форма (нестандартна за българските названия на европейските страни), са ясни, но аз лично мисля, че включването на думата *Eйре* в системата на българските географски названия не е много сполучливо. От името *Eйре* няма образувано прилагателно име (*ейрски), нито етноним (който всъщност трябва да означава само гражданство, не националност – *ейр/*ейрка? *ейрец/*ейркиня? *ейрянин/*ейрянка?). Понеже досега това не се е случило, смятам, че и в бъдеще няма да се осъществи.

Що се отнася до самото значение на ирландската дума *Eйре* и английската *Ireland*, те означават едно и също²⁷ – първоначално назовават самия остров. Ако на този остров е създадена държава, която заема четири пети от площта му, разбира се, че името на острова ще се използва и като име на държавата (ако тя сама не си избере друго име) и след известно време предимно като име на държавата, защото значението „държава“, т. е. конкретна международно призната обществено-политическа и правна единица в такива случаи става по-важно от значението „остров“, т. е. географско понятие. Щом кажем *Ирландия*, най-често имаме предвид държавата, Ирландската република, а не целия остров.²⁸ За английското *Ireland* и ирландското *Eйре* твърде вероятно важи същото (конституционните названия, които също понякога се използват, за да се разграничи държавата от целия остров – както английското *Republic of Ireland / Irish Republic* и ирландското *Poblacht na h'Eireann*, така и българският им синтез *Република Ирландия / Република Eйре* – не са официални!)²⁹. Когато се има предвид понятието „остров“, тогава би трябвало да се изрази експлицитно *остров Ирландия*. Затова смятам, че за български език би било по-добре да остави чуждицата *Eйре* и да се придържа към автоматизирания вече и достатъчно българизирания топоним *Ирландия* като към основния за географското название на Ирландската република.

II.4. Нидерландия х Холандия

При географското название на Кралство Нидерландия в чешки и български език е типично по-честото използване на неточния топоним, идващ от нидерландската дума *Holland* (бълг. *Холандия*, чеш. *Holandsko*), отколкото на официалното географско име, идващо от нидерландската дума *Nederland* (бълг. *Нидерландия*, чеш. *Nizozemsko*). Значението на чешкото *Holandsko* при това съвсем ясно описва например *Slovník spisovné češtiny* като „země v Nizozemsku“.³⁰ Използването на българския израз *Холандия* е толкова разпространено, че даже много от специализираните български справочници смятат за необходимо да го включат заедно с официалното географско име *Нидерландия*, често с уточняващата дума „неофициално“ или „неправилно“.³¹ Подобно и при самата речникова статия *Холандия* справочниците освен историческо-

²⁵ ИВАНОВ, цит. кн., с. 86.

²⁶ Нов правописен речник..., с. 1007.

²⁷ Срв. Webster's New World..., с. 196.

²⁸ Виж напр. LIŠČÁK, V. – FOJTÍK, P.: Státy a území světa. Praha, 1998, с. 364–368.

²⁹ Виж цит. кн., с. 367.

³⁰ Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. 2. opr. a dopl. vyd. Praha, 2000, с. 629.

³¹ Виж напр. Кратка..., 3, с. 578, Енциклопедия..., с. 547, ТРУД..., с. 785 или ИВАНОВ, цит. кн., с. 144.

географското значение на топонима отбелязват и факта, че топонимът много често се използва при означаване на цялата Нидерландия.³²

За разглеждане на положението ще е достатъчно да погледнем в двуезичните речници – между другото и поради това, че тълковните речници на българския език за съжаление не включват названия на държави и други територии (като изключение можем да посочим *Нов правописен речник на българския език*; в неговия списък на географските имена е включен изразът *Нидерландия* (с. 1008). В чешко-българските речници положението е следното: в *Българско-чешки речник* на Карел Хора дума *Нидерландия* няма, в него можем да намерим само *Холандия*, преведена като *Holandsko*, *Nizozemí* (с. 1008). В джобния българско-чешки и чешко-български речник³³ на Бохдан Прошек четем само *Холандия*, съответно *Holandsko* (с. 201, 234). *Чешко-български речник*³⁴ на Цветана Романска посочва всичките три възможни чешки топонима *Holandsko*, *Nizozemsko*, *Nizozemí*, превежда ги обаче винаги само като *Холандия* (с. 116, 315). Новият *Чешко-български речник в два тома* превежда *Holandsko* като *Холандия*, *Нидерландия* (с. 1416), *Nizozemí*, *Nizozemsko* като *Нидерландия*, *Холандия* (с. 1423).³⁵

Искахме да покажем, че освен в новия чешко-български речник, във всички други използвани чешко-български езикови справочници липсва официалното географско име на Нидерландското кралство – топонимът *Нидерландия*. Поради това, разбира се, и не могат да обърнат внимание на тънките разлики в значението на топонимите *Холандия* и *Нидерландия* (това обаче не прави дори новият чешко-български речник). Семантичните разлики между чешките топоними *Holandsko*, *Nizozemsko* и *Nizozemí* в посочените справочници също по никакъв начин не се обясняват.

II.5. Хърватия x Хърватско x Хърватска

Като географско название на хърватската държава в съвременния български език срещаме три имена – *Хърватия*, *Хърватско* и *Хърватска*. Как е възможно, че за една

³² Виж напр. Кратка българска енциклопедия БАН. Том 5. София, 1969, с. 384, Енциклопедия..., с. 912, ТРУД..., с. 1254, GABEROFF..., с. 1244 или ВЛАХОВ, цит. кн., с. 273. Смятам, че ще бъде полезно да припомним етимологията на двата нидерландски топонима. *Nederland* има нидерландски произход и означава „země ležící nízko; nízko položená, dolní země“ (Liščák – Fojtík, цит. кн., с. 646). Първата част на сложения израз *Neder-* семантично не се различава от немски начин на наименованието на такива „ниско разположени, долни земи“ – срв. *Niedersachsen* „Долна Саксония“ или *Niederösterreich* „Долна Австрия“. Не толкова еднозначна е етимологията на топонима *Holland*. Забелязах две обяснения: според първото основата на думата *Hol-* идва от германското *hol/hal*, което означава горе-долу същото, като нидерландското *neder-* (пак там; също така напр. LAROUSSE Trois Volumes en couleurs. T. 2. Paris, 1966, с. 494). Според другото *Holland* идва от първоначалната дума *Holtland*, която означавала „země lesů“ (Všeobecná encyklopedie DIDEROT v 8 svazcích. Sv. 3. Praha, 1999, с. 202; също така напр. BROCKHAUS Enzyklopädie in 24 Bänden. 10. B. Mannheim, 1989, с. 187). Съвременното значение – топонимът *Holland* (Холандия, *Holandsko*) означава историческа територия, която е административно разделена на две провинции – *Noord-Holland* (Северна Холандия, *Severní Holandsko*) и *Zuid-Holland* (Южна Холандия, *Jižní Holandsko*). Тези две провинции заедно с останалите десет представят *Nederland* (Нидерландия, *Nizozemsko*). Този факт би трябвало да отразяват и езиковите справочници.

³³ PROŠEK, В.: *Bulharsko-český / česko-bulharský kapesní slovník*. 3. vyd. Praha, 1976.

³⁴ РОМАНСКА, Ц.: *Чешко-български речник*. Трето прераб. изд. София, 1961.

³⁵ Чешкото название *Nizozemí* също не е подходящо за наименование на съвременната нидерландска държава. От географска гледна точка този топоним означава историческа територия, включваща днешния Бенелукс и най-северната част на Франция, т. е. територията, върху която през 1815–1830 г. е била създадена държавата *Кралство на обединените холандски провинции* (чеш. *Království spojeného Nizozemí*) (Všeobecná encyklopedie DIDEROT v 8 svazcích. Sv. 5. Praha, 1999, с. 368).

държава има не две, а дори три названия? А как се включва всяко едно от посочените имена в системата на българските названия на държави? Най-подробния анализ на този проблем срещнах в статията на Тодор Балкански *Кроати, хървати – Кроатия, Кроация, Хърватия, Хърватско, Хърватска* (Български език, XLV, 1995, кн. 1-2, с. 168–171). Понеже Тодор Балкански дава достатъчен отговор на поставените от мене въпроси в своята статия и понеже самият аз вече по този въпрос публикувах една статия,³⁶ тук само ще припомня основните факти, публикувани както в статията на Т. Балкански, така и в моята статия. Тези факти до известна степен обясняват положението с трите названия на Хърватия.

През XVIII и XIX век най-често срещаната форма в българските текстове е *Кроация*. Формата *Хърватско* се формира в разговорния език през XIX век под влияние на модела *Влашко, Българско*. В книжовния език обаче формата *Кроация* отстоява конкуренцията на народното *Хърватско* и колебание в употребата се наблюдава едва в края на века. По-нататък в речниците, излезли до 1990 година, не се среща друг хороним освен *Хърватско*.³⁷ Само в Руско-български речник на Сава Чукалов (с. 1139) намерих *Хърватия* като единствен български еквивалент на руския израз *Хорватия*. Причините обяснява Тодор Балкански така: „От началото на настоящия век (*т. е. XX век; бел. авт.*) всъщност *Хърватско* остава единствена народна форма в българската книжовна етнонимия и успешно отстоява конкуренцията на книжовното по форма, но неприето в книжовния език *Хърватия*“ (цит. ст., с. 171).

Международното признаване на независимата Република Хърватия през януари 1992 година дефинитивно потвърждава, че държавата Хърватия вече ще се споменава много по-често, отколкото дотогава, когато е съществувала само в рамките на Югославия като една от нейните шест републики. Най-често, разбира се, в публицистиката. Оттам – от БНТ (28. януари 1993) – идва първият опит за кодификация на традиционното българско название *Хърватско*. Идеята за неологизма *Хърватска* пък е дадена от лектора по хърватския език в СУ Младен Матич чрез посланика на Република Хърватия в София (Балкански, цит. ст., с. 171). Самият Матич после признава, че хърватския (и сръбския) словообразователен модел (т. е. субстантивизация на прилагателно име от женски род от съответния етноним, напр. Hrvat → hrvatska [zemlja, država] → Hrvatska; Bugarin → bugarska → Bugarska; Čeh → češka → Češka; Nijemac → njemačka → Njemačka и т. н. – *бел. авт.*) не е подходящ за български език и съответно не бива да му се налага (вж. пак там). Въпреки казаното обаче, през изминалите 15 години българските вестници, списания, електронни медии и даже някои езиковеди, историци и други специалисти са ползвали неприемливата чуждица *Хърватска*, освен правилните български названия *Хърватия* или *Хърватско*.

Тъй като суфиксът *-ия* на книжовно равнище и суфиксите *-ия* и *-ско* в народния език единствено отговарят на законите на българския език при образуването на хороними, заедно с Тодор Балкански смятам, че словообразователното изключение *Хърватско* трябва постепенно да изчезне от книжовния български и да се даде пълно предимство на израза *Хърватия*. Третият вариант – *Хърватска* – не би трябвало изобщо да се допусне в книжовния български, щом като използването му няма никакво основание нито в самия език, нито в политиката или историята, нито от семантична гледна точка. Като потърсим трите анализирани имена на хърватската държава чрез

³⁶ KREJČÍ, P.: Peripetie s pojmenováním Chorvatska v Bulharštině. In Chorvatsko, Chorvaté, chorvatština. Sborník referátů přednesených během Týdne chorvatské kultury (Brno, duben 2006) a dalších kroatisticky zaměřených textů. Pavel Krejčí (ed.), sestavili Pavel Krejčí, Jana Komárková. 1. vyd. Brno, 2007, с. 213–217.

³⁷ Виж напр. Кратка..., 5, с. 405, РОМАНСКА, цит. кн., с. 133 и много други източници.

Google, при *Хърватия* излиза 883 хил. препратки, при *Хърватска* 647 хил. и при *Хърватско* само 38 хил. препратки. Чрез *dir.bg* получаваме следните резултати: *Хърватия* 1459, *Хърватска* 1878 и *Хърватско* 428 препратки. Тези резултати можем да тълкуваме така: традиционно българско име *Хърватско*, което през последните 50 години се среща като фактически единствено наименование, постепенно изчезва от активна употреба (*dir* 11,4 %, *google* 2,4 %). Негово място е заела сравнително сигурно новата българска форма *Хърватия* (*dir* 38,7 %, *google* 56,3 %). Все още голям конкурент на тази правилна българска форма обаче остава чуждицата *Хърватска* (*dir* 49,9 %, *google* 41,3 %), която сравнително често се появява напр. във връзка с туризма или спорта.³⁸

Библиография

- АНДРЕЙЧИН, Л. и кол.: Български тълковен речник (Четвърто издание, допълнено и преработено от Димитър Попов). София, 2002.
- БАЛКАНСКИ, Т.: Кроати, хървати – Кroatия, Кroatия, Хърватия, Хърватско, Хърватска. Български език, год. XLV, 1995, кн. 1–2, s. 168–171.
- ВЛАХОВ, С.: Енциклопедичен речник от Авгий до Яфет. София, 1996.
- GABEROFF – Български енциклопедичен речник А–Я. Велико Търново, 2002.
- Енциклопедия БАН А–Я. София, 1974.
- ИВАНОВ, И.: Флаговете на страните в света. София, 2002.
- ИВАНЧЕВ, С. и кол.: Чешко-български речник в два тома. Том 2. София, 2002.
- КАРАГЪЗОВ, П.: Някогашните славяни днес. София, 1997.
- Кратка българска енциклопедия БАН, том 1–5. София, 1963–1969.
- МАНЧЕВ, К.: История на балканските народи (1918–1945). София, 2000.
- Нов правописен речник на българския език. София, 2002.
- ПОПОВ, Д. – СИМОВ, К. – ВИДИНСКА, С.: Речник за правоговор – правопис – пунктуация. София, 1998.
- РОМАНСКА, Ц.: Чешко-български речник. София, 1961.
- ТРУД – Българска енциклопедия А–Я. София, 2002.
- ЧУКАЛОВ, С.: Руско-български речник. Москва, 1962.
- BROCKHAUS Enzyklopädie in 24 Banden. 10. B. Mannheim, 1989.
- FRONEK, J.: Anglicko-český / česko-anglický slovník. Praha, 1998.
- HORA, K.: Bulharsko-český slovník. Praha, 1959.
- Illustrated Oxford Dictionary. Praha, 1999 (v licenci Oxford University Press, Oxford/New York, 1998).
- KREJČÍ, P.: Peripetie s pojmenováním Chorvatska v Bulharštině. In Chorvatsko, Chorvaté, chorvatština. Sborník referátů přednesených během Týdne chorvatské kultury (Brno, duben 2006) a dalších kroatisticky zaměřených textů. Pavel Krejčí (ed.), sestavili Pavel Krejčí, Jana Komárková. 1. vyd. Brno, 2007, s. 213–217.
- LAROUSSE Trois Volumes en couleurs. T. 2. Paris, 1966.
- LIŠČÁK, V. – FOJTÍK, P.: Státy a území světa. Praha, 1998.
- Oxford Advanced Learner's Dictionary. 6th edition, Oxford, 2000.
- Oxford Student's Dictionary. Oxford, 1989.
- PROŠEK, B.: Bulharsko-český / česko-bulharský kapesní slovník. Praha, 1964. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha, 2000.
- Všeobecná encyklopedie DIDEROT v 8 svazcích. Sv. 3, 5. Praha, 1999.
- Webster's New World Dictionary of the American Language. New York, 1984.
- Webster's Universal Dictionary and Thesaurus. New Lanark, 1993.

³⁸ Трябва още да имаме предвид, че резултатите при *Хърватско* и *Хърватска* не са съвсем точни, тъй като в намерените препратки тези форми представляват не само съществителните, а също така прилагателните имена. Това означава, че намерените форми с топонимично значение са още по-малко, т. е. дялът на името *Хърватия* става още по-голям, отколкото показват посочените данни.